

ViborgMidtbyplan



VIBORG
KOMMUNE

Indhold

Forord	3
Status og udfordringer	4
Vision	6
Princip: Blomsten	8
Princip: Trafikal Hovedstruktur	10
Princip: Trafik og parkering	12
Princip: Detailhandel	14
Handelscentret	16
Udsnit: Fischers Plads	18
Udsnit: Preislers Plads og Preislers Passage	20
Udsnit: Landsarkivet	21
Stationsbladet	22
Udsnit: Vesterbrogade	24
Udsnit: Slagteriet	25
Udsnit: Banegraven	26
Kasernebladet	28
Udsnit: Kasernen	30
Bevaringsbladet	32
Udsnit: Hjultorv, Nytorv og Domkirkepladsen	34
Søbladet	36
Udsnit: Søbredden	38
Oversigt: Bladene	40

Læsevejledning

Læsevejledning

Viborg Midtbyplan er Byrådets forslag til en vision og overordnet struktur for midtbyen. Planen indeholder principper, inspiration og idéer til, hvordan midtbyen kan udvikle sig. Viborg Midtbyplan er tænkt som et idékatalog og oplæg til kommende kommune- og lokalplanlægning og vil danne grundlag for vurdering af aktuelle projekter og planforslag.

Viborg Midtbyplan er opdelt i en række overordnede afsnit, der omhandler midtbyens hovedstruktur og principper for f.eks. trafik og detailhandel. Herefter følger en gennemgang af de enkelte bydele med udvalgte nedslagspunkter, hvor der skitseres idéer til, hvordan området kan udvikle sig i fremtiden. En række af de viste idéskitser tager udgangspunkt i konkrete idé- og projektforslag.

Planens mange idéskitser har dannet baggrund for en overordnet vurdering af trafik- og parkeringsstrukturen i Viborg Midtby. Der er endvidere foretaget en foreløbig vurdering af detailhandelsstrukturen og det fremtidige arealbehov for detailhandlen.

Når planens idéskitser konkretiseres i eventuelle projektforslag, skal der foretages en nærmere vurdering af projektets visuelle tilpasning til omgivelserne, ligesom de afledte trafikale konsekvenser skal vurderes nærmere.

Midtbyplanens forslag til en trafikal hovedstruktur forventes desuden at danne afsæt for en fremtidig samlet trafikplan for Viborg by.

Til inspiration og for at illustrere nogle af midtbyplanens idéer er der indsat fotos, der ikke alle er fra Viborg. Tak for lån af fotos til NCC/schmidt hammer lassen, Henning Larsen Architects, COWI og Henrik Laursen.

Viborg Midtbyplan er udarbejdet af Viborg Kommune i samarbejde med COWI

FORORD



En levende, mangfoldig og oplevelsesrig midtby

Viborg er kommunens hovedby - Viborg midtby dens pulserende hjerte.

Livet i midtbyen er mangfoldigt. Nogle bor eller arbejder her, andre kommer for at handle, opleve byen eller benytte byens brede udbud af kultur, service og uddannelse – alle er med til at forme byen og skabe det liv, vi oplever her. Her findes et udbud af aktiviteter, vi ikke finder andre steder i kommunen.

Og Viborg midtby har også andet at byde på: Byen har en enestående historie, og både den og egnens storslåede natur kan opleves helt inde i hjertet af byen.

Byggeaktiviteten i de senere år har været høj og ønskerne om at bygge i Viborg midtby er fortsat mange. Det er nu 16 år siden den seneste midtbyplan for Viborg blev vedtaget, og der er siden foretaget mange private og kommunale investeringer, som har fornyet og forskønnet bymiljøet. Der har

derfor været behov for på ny at se de mange muligheder, ønsker og behov i sammenhæng og fastlægge en ny langsigtet vision for midtbyens udvikling.

Midtbyplanen for Viborg er Byrådets forslag til en vision og overordnet struktur for vores fælles midtby. Planen rummer også et idékatalog med forslag til udvikling og fornyelse af både bygninger, torve og infrastruktur.

Med midtbyplanen vil vi sikre gode udviklingsmuligheder for byens handels- og erhvervsliv, for uddannelsesmiljøet, oplevelsescentret og turismen, og frem for alt vil vi videreudvikle Viborg midtby som en levende, mangfoldig og oplevelsesrig midtby til glæde for kommunens borgere.

Byen og behovene er under konstant forandring, og der opstår hele tiden nye muligheder, som vi vanskeligt kan forudse. En detaljeret plan for midtbyens udvikling vil hurtigt være uaktuel. Vi har derfor lavet en mere principiel plan, der kan inspirere private investorer og gøre os parate til at gribe muligheden, når de gode projekter kommer.

Midtbyplanen er blevet til i samarbejde med repræsentanter fra byens handelsliv, turisme, erhvervsliv, kulturliv og uddannelse. Også rigtig mange borgere er kommet med idéer og har givet deres mening til kende i debatten.

Det har været en spændende og inspirerende proces, hvor mange idéer og forslag er blevet indarbejdet i den endelige plan.

Viborg Kommunes muligheder for med egne økonomiske midler at skabe en gennemgribende forandring af midtbyen er begrænsede. Langt hovedparten af de idéer og muligheder, planen omhandler, vil derfor skulle udnyttes af private bygherrer.

Som kommune kan vi medvirke til fornyelsen af midtbyen ved de muligheder og den inspiration, vi giver gennem planlægningen, ved de investeringer, vi foretager i veje og offentlige rum, og når Kommunen selv er byggherre.

Sammen med vedtagelsen af midtbyplanen, har Byrådet besluttet, at der skal udarbejdes forslag til fire nye initiativer, der understøtter midtbyplanens visioner:

- En samlet trafikplan for Viborg midtby
- En designmanual for det offentlige rum
- En arkitekturpolitik for Viborg midtby
- En byplankonkurrence om udvikling og omdannelse af baneterrænet i Viborg midtby.

Midtbyplanen sikrer en overordnet sammenhæng i arbejdet med at forny og forskønne Viborgs bymidte, og de fire nye initiativer sikrer, at der skabes gode rammer for, at planens intentioner kan føres ud i livet til gavn og glæde for alle Kommunens borgere og vores mange gæster.

God læselyst!

Med venlig hilsen

Johannes Stensgaard, Borgmester

April 2009

STATUS OG UDFORDRINGER



Planen omfatter:

Midtbyplanen omfatter byområdet mellem søerne, baneterrænet, Indre Ringvej og Gl. Skivevej/Sct. Ibs Gade.

Planens hovedvægt ligger på områder, hvor funktionerne henvender sig til et stort opland. Områder, der har mere privat eller lokal karakter, som et boligområde, behandles kun helt overordnet i planen.

STATUS OG UDFORDRINGER

Den seneste midtbyplan for Viborg er fra 1993. Mange af planens tiltag er realiseret. Der er nu behov for at forny planen.

Der er gennem de seneste år sket en stor fornyelse af midtbyen. Bygninger er blevet renoveret eller erstattet af nye, byrum har fået ny belægning og indretning og større områder, der er frigjort fra deres oprindelige funktion, er omdannet til nye byområder. Til eksempel er militæret fraflyttet Viborg Kaserne, og hospitalsfunktionerne er flyttet fra en stor del af Sønderøparken. Begge områder er i dag planlagte til nye formål, og en del af byggemulighederne er realiseret.

I de kommende år ser fornyelsen ud til at fortsætte. Et nyt rådhus etableres på den tidligere hjemmeværnsgrund ved Prinsens Allé, en række uddannelser samles i en ny stor uddannelsesby på kaserne, og hvor det tidligere slagteri ved Toldbodgade lå, forventes etableret en ny bebyggelse til større butikker og liberale erhverv. Yderligere en lang række projekter i midtbyen er på vej mod realisering.

Der er fortsat byggemuligheder i midtbyen. Men med de begrænsninger en bevaringsværdig bymidte giver og den vækst, Viborg gennem de senere år har oplevet, er det nødvendigt at prioritere, hvad der skal have plads i bymidten og aktivt søge at skabe omdannelsesmuligheder, der kan opfylde nyopståede behov. Med denne plan er begge dele i fokus.

Planlægningen skal også imødegå en række andre udfordringer:

Detailhandel

Efter en ændring af planlovens bestemmelser omkring placering af butikker er der behov for at sikre arealer til større butikker i midtbyen. Butikkernes størrelse gør dem vanskelige at indpasse i en bevaringsværdig

bystruktur, hvilket i praksis peger på at placere dem uden for gågadeområdet. Samtidig er det væsentligt, at butikkerne placeres tæt på det eksisterende butiksområde, så de understøtter dette i stedet for at blive et konkurrerende center.

Byrum

I de kommende år vil der være behov for at forny belægnings- og indretning af gader og udvalgte torve. Planen giver et bud på vigtige byrums fremtidige funktion, og de ses i en overordnet sammenhæng.

Forestillingen, om hvad der er godt bymiljø, har ændret sig de senere år. Hvor det tidligere var vigtigst at kunne parkere lige foran butikkens dør, viser blandt andet den forudgående debat om midtbyplanen, at der i dag er et udbredt ønske om at prioritere bymiljø på udvalgte torve og pladser højere end trafik og parkering.

Trafik og parkering

Også infrastrukturen trænger til et eftersyn. Trafikafviklingen i midtbyen fungerer rimeligt i dag. Man kan køre til og gennem det meste af midtbyen, og myldretidstrafikken er begrænset. Bilismen er dog generelt stigende, og hvis der gennemføres en fortætning af midtbyen og trafikken gennem midtbyen ønskes reduceret, må trafikbelastningen på det omliggende vejnet ventes at stige mærkbart.

Derfor indgår trafikstrukturen som en væsentlig del af planen

Viborg er velforsynet med parkering. Alligevel oplever butikskunder til tider at det er vanskeligt at finde en ledig plads. Det kan skyldes, at pladserne ligger for spredt, så det er svært at overskue, hvor der er ledige, eller at pladserne anvendes forkert. Med denne plan er der forslag til at gøre det bedre.

PROCES FOR MIDTBYPLANEN

Sep. – okt. 2007

Forarbejde

4 temagrupper drøfter en række centrale spørgsmål om Viborg midtby. På baggrund af gruppernes drøftelser udarbejdes et debathæfte, der godkendes af Byrådet.

Nov. 2007

Debat

Byrådet inviterer til debat på baggrund af debathæftet. Som led i debatten afholdes et borgermøde.

I debattfasen afholdes desuden et "planværksted", hvor kommunen inviterer en bred vifte af personer til at tegne 2-3 udkast til en plan for midtbyen. Disse skitser præsenteres først på borgermødet og siden for Byrådet. Som afslutning på debattfasen afholder Byrådet et temamøde om den fremtidige udvikling af Viborg midtby.

Dec. 2007 – juni 2008

Forslag til midtbyplan for Viborg

De indkomne forslag og idéer fra fordebatten sammenfattes og fremlægges til politisk drøftelse. De første oplæg til planens principper og bydelsplaner forelægges til politisk behandling. Herefter er der udarbejdet et samlet forslag til midtbyplan, hvor Byrådet foreslår, hvordan Viborg midtby skal udvikle sig.

Aug. – sep. 2008

Debat om midtbyplanforslaget

Planforslaget fremlægges i offentlig debat i 4 uger.

I debattfasen afholdes borgermøde, hvor planforslaget præsenteres og debateres.

Okt. 2008 – april 2009

Endelig vedtagelse

De indkomne bemærkninger og forslag opsamles og fremlægges til politisk drøftelse. Planforslaget tilrettes. Den endelige midtbyplan vedtages af Byrådet i april 2009.

Opfølgning

Principperne i planen danner oplæg ved kommende kommuneplanlægning.

Projektforslag vurderes i forhold til planens intentioner og principper, ligesom lokalplaner vil tage udgangspunkt heri.

Ved budgetlægning og i forbindelse med de årlige plankonferencer kan mulige initiativer gennemgås med henblik på evt. at igangsætte elementer fra planen.

VISION



Viborg skal være en kommune med gode muligheder for at bo, uddanne sig og arbejde, og hvor borgerne har adgang til en mangfoldighed af kultur-, fritids- og naturoplevelser

Dette er et af de centrale mål i visionen for Viborg Kommune. Sagt med andre ord er det et overordnet mål for udviklingen af kommunen, at borgerne også i fremtiden har noget at leve godt af, noget godt at leve i og noget godt at foretage sig i fritiden.

Viborg Midtbyplan tager afsæt i visionen og udviklingsstrategien for Viborg Kommune. Med planen giver Byrådet et bud på, hvordan de overordnede mål kan omsættes til konkrete planer og initiativer for udviklingen af Viborg midtby.

Som i andre større byer findes i Viborg midtby en større variation og koncentration af funktioner end i de øvrige dele af byen. Et stort udbud er i sig selv en kvalitet, idet det giver en bedre service for borgerne, Variationen giver også en mere spændende by med flere oplevelser og er grundlaget for en midtby, der opleves levende, også efter butikkernes lukketid.

Også byens historie og det landskab, Viborg er opstået i, har givet byen særlige kvaliteter, der kan opleves i byens huse, gadeforløb, parker m.m.

Med denne plan videreudvikles rammerne for Viborg midtby som en levende, mangfoldig og oplevelsesrig by med et stærkt handels- og servicecenter, uddannelsesmiljø og oplevelsescenter.

ET ATTRAKTIVT, DYNAMISK HANDELS- OG SERVICECENTER

Viborg midtby rummer et bredt udbud af erhverv og service. Her findes kommunens

største detailhandelscenter, koncentreret omkring gågaderne i den centrale midtby, samt et stort udbud af privat service og liberale erhverv. Indenfor offentlig service findes institutioner som Regionshospitalet Viborg, Region Midt, Vestre Landsret mm.

Et stærkt handels- og servicecenter er til gavn for borgerne. Det giver adgang til et stort udbud af service inden for et koncentreret område og mange attraktive arbejdspladser og det gør det lettere at trække nye virksomheder til området.

Med midtbyplanen ønsker vi at skabe rammer for den fortsatte udvikling af Viborg som kommunens primære handelscenter og et stærkt regionalt handels- og servicecenter.

Det vil vi gøre ved at:

- sikre udviklingsmuligheder for detailhandelen ved at give mulighed for at etablere de butikstyper og -størrelser, der efterspørges, ved tilpasning af den eksisterende butiksbebyggelse og ved udlæg af nye butiksområder, ved at forøge butiktætheden omkring gågaderne og gøre handelsmiljøet mere rigt på oplevelser
- skabe udviklingsmuligheder for service og liberale erhverv i en zone omkring butiksområdet. Her er trafikalt let adgang og en stadig strøm af mennesker. På sigt kan der blive mulighed for at udvikle et miljø i banegraven for liberale erhverv
- sikre rammer for udvikling af den eksisterende offentlige service og skabe mulighed for at tiltrække flere regionale centerfunktioner
- forbedre rammerne for at drive erhverv ved at sikre gode parkeringsforhold og lette adgangsveje for såvel biler, cyklistere som kollektiv trafik

Viborg midtby videreudvikles som en levende, mangfoldig og oplevelsesrig midtby med et stærkt handels- og servicecenter, uddannelsesmiljø og oplevelsescenter

ET STÆRKT UDDANNELSESMILJØ

Viborg midtby rummer flere uddannelsesinstitutioner, der trækker mange studerende til byen. Konkurrencen om de studerende er stigende, og det er nødvendigt at kunne tilbyde et attraktivt uddannelsesmiljø for også i fremtiden at fastholde en god søgning til uddannelserne. Mange studerende er tilflyttere med en begrænset økonomi og har derfor et særligt behov for steder, hvor man kan mødes og opholde sig, uafhængigt af økonomi.

For at styrke uddannelsesmiljøet er det besluttet at samle flere uddannelsesinstitutioner i en ny "uddannelsesby" på den tidligere kaserne i Viborg. Uddannelsesbyen bliver dermed nabo til det kreative miljø omkring Animationsskolen og en kollegieby, der er under opførelse.

Med midtbyplanen ønsker vi at gøre det mere attraktivt for studerende at bosætte og uddanne sig i Viborg, ikke mindst ved at skabe rammer for et stærkt ungdoms- og uddannelsesmiljø i midtbyen.

Det vil vi gøre ved

- fortsat at sikre udviklingsmuligheder for uddannelsesmiljøet på kaserne, blandt andet ved at øremærke et større areal til uddannelsesformål som uddannelsesinstitutioner og kollegier
- at skabe grundlag for at udvikle nærmiljøet omkring uddannelsesinstitutioner og kollegier og i midtbyen generelt med de studerendes behov for uformelle, "billige" mødesteder for øje
- at udpege byrum med plads til aktiviteter, der appellerer til unge som koncerter, open air biograf, sport, streetbasket og lignende

OPLEVELSER PÅ INTERNATIONALT PLAN

Viborg midtby rummer en række kulturelle og sportslige fyrtårne. Inden for sportens verden drejer det sig primært om håndbold- og fodboldklubberne, mens en række større og mindre kulturhuse, teatre, spillesteder, museer og gallerier tegner midtbyen på det kulturelle område. Hvert år gennemføres desuden flere tilbagevendende arrangementer i midtbyen, særligt inden for løb og børnekultur.

En stor del af midtbyens sports- og kulturinstitutioner er samlet i et oplevelsescenter omkring Viborg Stadioncenter og Tinghallen, mens de øvrige er fordelt over resten af midtbyen.

Byen byder også på oplevelser af mere uformel karakter. Ikke mindst den ældre og bevaringsværdige del af Viborg midtby og byens grønne områder ved søerne, begejstrer både lokale og turister.

Med planen ønsker vi at sikre gode rammer for at videreudvikle de sports- og kulturoplevelser, der allerede eksisterer – og skabe grundlag for nye, så Viborg midtby opleves som et dynamisk og varieret midtpunkt for kultur og sport med mangfoldighed og kvalitet i oplevelserne.

Det vil vi gøre ved

- fortsat at udvikle området omkring Tinghallen og Viborg Stadioncenter som et samlet oplevelsescenter for kultur og professionel idræt med udviklingsmuligheder for eksisterende og nye institutioner
- at udvikle rammerne for afholdelse af arrangementer, både indendørs og uden-dørs

- at skabe grundlag for en mangfoldighed af oplevelser særligt for handlende og turister i gågade- og bevaringsområdet, f.eks. ved en fortsat udvikling af områdets kulturinstitutioner, torve, arkitektur, ved brug af kunst i byens rum mm.

BØRNEBESØG OG BØRNEKULTURENS BY

På kaserneområdet findes et udviklingscenter for børnekultur. Hvert år holdes mange arrangementer for børn – en stor del af dem finder sted i midtbyen. Det er Byrådets ambition at være nationalt og internationalt kendt som udviklingscenter for børnekultur.

Med midtbyplanen ønsker vi at fremme og synliggøre børnekulturen i Viborg midtby.

Det vil vi gøre ved

- fortsat at sikre udviklingsmuligheder for børnekulturen på kaserne
- at gøre det synligt, at Viborg er børnenes by ved at tænke børns ønsker og behov ind ved indretning af byens rum

VIBORG - EN GOD BY AT BO I

Viborg midtby er rig på boliger. I midtbyen findes flere rene boligområder som f.eks. området mellem Vesterbrogade og Skottenborg, der primært rummer boliger og lokal service som skole og børneinstitutioner. Også i de øvrige dele af midtbyen indgår boliger i blanding med andre funktioner. På kaserneområdet findes alene boliger for studerende.

Boliger i midtbyen har generelt en positiv indvirkning på bylivet, idet det øger oplevelse af liv, giver tryghed, øger omsætningen i butikker i midtbyen, begrænser kriminalitet m.m.

I disse år finder mange det attraktivt at bo i midtbyen, tæt på andre mennesker, på midtbyens kulturtilbud, kollektive transportmuligheder og andre servicefaciliteter. Nærheden til de mange tilbud vil for nogle gøre hverdagen lettere og reducere både transportudgifter og rejsetider. I midtbyen findes også et varieret udbud af boliger, både hvad angår størrelse, bygningskarakter og boligtyper.

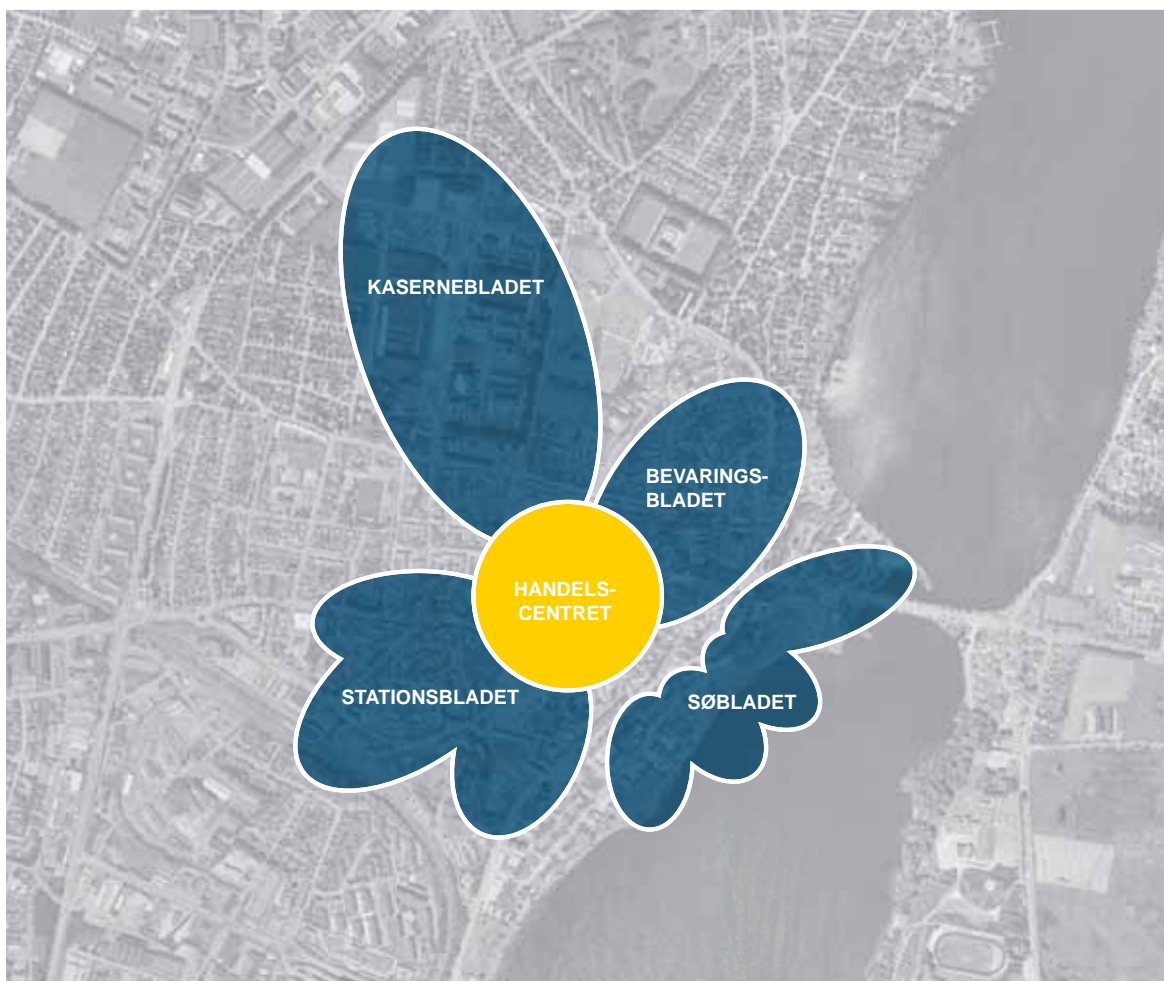
Midtbybeboere er dog også mere udsat for gener som trafik, støj, et livligt natteliv m.m. I midtbyen har man ikke i samme omfang adgang til bolignære friarealer som i et traditionelt boligkvarter.

I planen vil vi fastholde en høj andel af boliger i midtbyen og videreudvikle rammerne for midtbyen som et godt sted at bo.

Det vil vi gøre ved

- at bevare de "rene" boligområder og holde dem fri for byfunktioner, der henvender sig til et større opland
- at søge at skærme områderne for trafik og støj samt ved at bearbejde overgangen til øvrig by
- at bevare eksisterende boliger i de blandede byområder, at give mulighed for at indpasse nye boliger samt at sikre indretning af gode friarealer i tilknytning hertil
- at indrette byens torve og pladser, så de kan fungere som et supplement til beboernes private udeopholdsarealer

PRINCIP: BLOMSTEN



Midtbyplanen tager udgangspunkt i en inddeling af midtbyen i bydele. Inddelingen, der er baseret på registrering af forskelle og ligheder mellem områder af byen, skal gøre det lettere at tale mere præcist om midtbyen.

Nogle bydele rummer mange funktioner, der henvender sig til et stort opland, mens andre har mere privat eller lokal karakter som f.eks. et boligområde.

Midtbyplanen omhandler primært de bydele, der har en høj andel af "fællesfunktioner". Samlet illustreres de ved en blomst bestående af et center og 4 blade. Hver del af blomsten omfatter en bydel med sin egen karakter og funktion:

- Handelscentret
- Stationsbladet
- Kasernebladet
- Bevaringsbladet
- Søbladet

Bydelenes omtrentlige udstrækning fremgår af skitsen her på siden.

Da områdernes funktion og bebyggelsesstruktur er forskellig, er udfordringerne for områderne også forskellige. Derfor behandles de i midtbyplanen hver for sig.

Områderne fungerer også i høj grad selvstændigt - i en grad så muligheden for samspil mellem områderne ikke udnyttes optimalt.

Med midtbyplanen fastholdes områdernes forskellighed, og samtidig er der fokus på at forbedre sammenhængen mellem bydelene.

Midtbyen kan opdeles i flere bydele. Hver bydel har sin egen karakter og funktion. Med planlægningen fastholdes forskellene mellem disse, mens sammenhængen forbedres.



HANDELSCENTRET - BLOMSTENS HJERTE

Hovedanvendelse:

Butikker, boliger, offentlige institutioner, liberale erhverv

Fokus på

- gode udviklingsbetingelser for detailhandel
- øget byliv
- flere oplevelser
- trafikal fredeliggørelse

STATIONSBLADET

Hovedanvendelse:

Offentlig / almennyttig service, butikker, liberale erhverv, boliger.

Fokus på

- området som udviklingsretning for detailhandel, særligt store butikker
- omdannelsesmuligheder på slagterigrunden og i banegraven
- mulighed for at skabe forbindelse til Marsk Stigs Vej-området på tværs af banegraven
- mulighed for at anlægge en vej i banegraven som aflastning for den nuværende centerring

KASERNEBLADET

Hovedanvendelse:

Uddannelse, liberale erhverv, fritids- og kulturformål, boliger, offentlige formål mm.

Fokus på

- udviklingsmuligheder for professionel idræt, kultur og uddannelse
- prioritering af nye projekter - området er næsten udbygget
- behov for friarealer og mødesteder omkring uddannelsesbyen
- bymæssighed omkring Tingvej
- plads til den nødvendige parkering og at reducere gennemkørende trafik

BEVARINGSBLADET

Hovedanvendelse:

Boliger, offentlige institutioner, turisme og kultur

Fokus på

- bevaring af områdets kvaliteter
- flere anledninger til at opholde sig og færdes i området
- turisme
- forbedret sammenhæng til handelscentret

SØBLADET

Hovedanvendelse:

Kultur, turisme, rekreative aktiviteter, fritidsliv, natur.

Fokus på

- at forbedre oplevelse af sammenhæng trafikalt og visuelt mellem søbredden og bevaringsområdet
- samle og evt. øge aktiviteterne omkring Borgvold og Brænderigården/Golfhotellet og forbedre forbindelsen mellem områderne indbyrdes